

4 TOSZEK - (O. GLIWICKO-TOSZECKI) - ID. 123

Najważniejsze cechy lokalnych form urbanistyki i architektury:

- średniowieczny układ urbanistyczny miasta z zachowaną zabytkową zabudową, rynkiem, właściwa dla małego miasta,
- budynki mieszkalne o wys. 1 – 2 kondygnacji, murowane, tynkowane, w ciągach zabudowy tworzą pierzeje rynku i ulic, dachy najczęściej dwuspadowe.

1	NAZWA LFA			TOSZEK – stare miasto
2	LOKALIZACJA			miasto w obszarze typologicznym gliwicko-toszeckim, gmina miejsko-wiejska w zachodniej części województwa śląskiego, miasteczko położone nad Potokiem Toszeckim, z rynkiem, uliczkami, kościołem parafialnym p.w. św. Katarzyny (połowa XV w., w XVIII w. przebudowa barokowa), jedno z najstarszych miast Górnego Śląska założone w II. połowie XII w. (wzmiankowane w 1201 r, prawa miejskie w XIII w.), zachowany układ urbanistyczny miasta ujęty jest w rej. zab. (Nr rej. 338/60), wcześniej osada obronna z IX w. i gród
3	KATEGORIA	funkcja	mieszkalna, mieszkalno-usługowa, miejscowość turystyczna	
		rodzaj	zabudowa miejska	
		spójność obszarowa	historyczny układ urbanistyczny miasta z zachowaną zabytkową zabudową i średniowiecznym zamkiem, układ urbanistyczny powiązany z ruinami zamku z XIV – XV w., częściowo odbudowanego w latach 60-tych (w sąsiedniej jednostce/krajobrazie)	
4	CECHY CHARAKTERYSTYCZNE			PARAMETRY
5	układ zabudowy, w tym linia zabudowy			budynki mieszkalne zlokalizowane w ciągach zabudowy tworzą pierzeje rynku i ulic, zabudowa mieszkaniowa starego miasta w blokach wyznaczonych średniowiecznym układem urbanistycznym pochodzi z końca XIX stulecia i początku XX w.
6	forma budynków	gabaryty obiektów	wysokość zabudowy	1 – 2 kondygnacji, ratusz 3-kondygnacyjny, wys. 10 – 18 m
			proporcja, kształt bryły	kamienice w liniach pierzei rynkowych i ulic są murowane, budynki przyrynkowych i przy przyległych ulicach sytuowane są kalenicowo względem pierzei
			wysokość górnej krawędzi elewacji frontowej, proporcje pomiędzy wysokością ściany (jej gzymsu lub attyki) a wysokością dachu	3 – 12 m, 1:0,3 do 1:0,8
			geometria dachu (kąt nachylenia i układ połaci dachowych)	kamienice nakryte są dachami dwuspadowymi, kąt nachylenia głównych połaci 30° - 55°

		poziom posadowienia parteru	ok. 0,2 - 1,0 m
		procent przeszklenia elewacji	20 – 30 %, otwory okienne mają średnie wymiary względem powierzchni elewacji, w parterach współczesne witryny sklepowe, otwory wejściowe i bramy o standardowych wymiarach
7	charakterystyczne elementy konstrukcyjne i zdobnicze		kamienice o skromnym wystroju elewacji i detalach architektonicznych, kondygnacje rozdzielone gzymsami
8	stosowane materiały wykończeniowe		tynki, farba elewacyjna
9	charakterystyczne cechy elewacji budynków, w tym	kolorystyka	kolory jasne, pastelowe – odcienie szarości, ugru
		cechy stolarki okiennej i drzwiowej: kolorystyka, podział kwater okiennych i drzwiowych, stosowane materiały	stolarka okienna o tradycyjnych wzorach, drewniana i zespolona (stylizowana), dwu i trójskrzydłowa, okna wielopolowe, stolarka drzwiowa płycinowa, jedno i dwuskrzydłowa z detalem stolarskim, lakierowana
10	charakterystyczne cechy dachów budynków w tym	kolorystyka	ceglasto - czerwony, szary
		stosowane materiały	pierwotnie - dachówka ceramiczna, wtórnie - blachodachówka, blacha
11	cechy małej architektury i ogrodzeń	detal architektoniczny	posesje posiadają ogrodzenia pomiędzy parcelami (parkany, mury) wykonane w różnych technikach i materiałach
		stosowane materiały	ogrodzenia pierwotnie - drewno, kamień miejscowy, współcześnie – także metal, beton

Rekomendacje i wnioski dotyczące zachowania charakteru obszaru LFA:

Utrzymanie zachowanego średniowiecznego układu urbanistycznego Toszka. W przypadku wprowadzania nowej lub modernizowania istniejącej zabudowy dopuszczone budynki o funkcji mieszkalnej lub usługowej, nawiązujące stylistycznie do historycznej zabudowy: sytuowane kalenicowo względem pierzei, o wyrównanej linii zabudowy, o następujących cechach: 1) w obrębie Rynku: wysokość 2 kondygnacji, ale nie wyższa niż pozostałe budynki pod danej stronie, elewacje tynkowane w pastelowych, jasnych kolorach, dachy dwuspadowe bez facjatek, dopuszczalne wole oczka, w kolorach ceglasto-czerwonych, pokryte dachówką, skromny wystrój elewacji i detali architektonicznych oraz rozdzielania kondygnacji gzymsami, stolarka okienna o tradycyjnych wzorach, drewnianej i zespolonej, dwu i trójskrzydłowej oraz stolarka drzwiowa płycinowa, jedno- i dwuskrzydłowej z detalem stolarskim, lakierowana; 2) poza Rynkiem: wysokość 1-2 kondygnacji, elewacje tynkowane .

Ryc. 19. Toszek - historyczny układ urbanistyczny miasta z zachowaną zabytkową zabudową i średniowiecznym zamkiem (XII – XIII w).

AUDYT KRAJOBRAZOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Obszary zabudowane wyróżniające się LOKALNĄ FORMĄ ARCHITEKTONICZNĄ (LFA)

Ryc. 20. Toszek – rynek starego miasta, w głębi budynek ratusza. (fot. A. Jadach Sepioło).

Ryc. 21. Toszek – fragment zabudowy pierzei rynku. (fot. A. Jadach Sepiolo).

Ryc. 22. Toszek – uliczka z widokiem na kościół parafialny p.w. św. Katarzyny (połowa XV - XVIII w). (fot. A. Jadach Sepiolo).

Ryc. 23. Toszek – budynek bramny średniowiecznego zamku z XIV – XV, częściowo odbudowany w latach 60-tych XX w. (zlokalizowany w sąsiadującej jednostce/krajobrazie) (fot. A. Jadach Sepiolo).

Ryc. 24. Toszek – wieża zamkowa (zlokalizowany w sąsiadującej jednostce/krajobrazie). (fot. A. Jadach Sepiolo).